

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2195/2024
16.01.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Јасмине Симовић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ... , чији је пуномоћник Милан Н. Ранковић адвокат из ... , против туженог Привредног друштва „Пролетер“ а.д. Фабрика чарапа Ивањица из Ивањице, чији је пуномоћник Ненад Станковић адвокат из ... , ради поништаја решења о отказу уговора о раду, враћању на рад и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2948/23 од 19.01.2024. године, у седници одржаној дана 16.01.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиље изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2948/23 од 19.01.2024. године.

ОДБИЈА СЕ захтев туженог за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ивањици П1 17/20 од 15.03.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиље којим је тражила да се поништи као незаконито решење туженог број ... од 04.11.2019. године, којим је тужилји отказан уговор о раду и да се обавезе тужени да тужиљу врати на рад, као и да тужилји на име накнаде материјалне штете у виду изгубљене зараде за период од 04.11.2019. године па до враћања на рад исплати износ од по 29.000,00 динара месечно са законском затезном каматом од доспелости сваке исплате зараде, односно накнаде зараде па до исплате. Ставом другим изреке, тужилја је обавезана да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 192.600,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2948/23 од 19.01.2024. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужиље и туженог и потврђена пресуда Основног суда у Ивањици П1 17/20 од 15.03.2023. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужени да тужилји накнади трошкове жалбеног поступка. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев туженог којим је тражио да се обавезе тужилја да туженом накнади трошкове жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је благовремено изјавила ревизију из свих законских разлога.

Тужени је поднео одговор на ревизију тужиле, тражећи трошкове ревизијског поступка.

Врховни суд је испитао побијану пресуду применом одредбе члана 408. Закона парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11...23/10), па је утврдио да ревизија није основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је била у радном односу код туженог на основу уговора о раду број ... од 01.11.2002. године, а анексом уговора о раду од 08.04.2019. године распоређена је на радно место радника ..., док су анексом уговора о раду од 05.09.2019. године усклађена права и обавезе са одредбама Закона о раду, у циљу усаглашавања одредби свих раније закључених уговора и анекса са општим актима послодавца. Решењем туженог број ... од 04.11.2019. године тужилци је отказан уговор о раду број ... од 01.11.2002. године са свим анексима, услед престанка потребе за обављањем послова на које је распоређена, у смислу одредбе члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду и истој је исплаћена отпремнина у износу од 476.381,91 динара. У образложењу решења између осталог је наведено да је услед економских и организационих промена код послодавца тужилино радно место укинато и да послодавац запосленој није могао да обезбеди премештај на друго одговарајуће радно место. Доношењу оспореног решења о отказу уговора о раду, претходиле су Одлука о укидању радних места број ... од 30.09.2019. године и Одлука о измени правилника о организацији и систематизацији послова и радних задатака код туженог број ... од 30.09.2019. године, којима је смањен број запослених код туженог и, између осталог, укинато радно место радника на ..., на коме је тужила била распоређена. Наведени акти објављени су на огласној табли туженог и ступили су на правну снагу пре доношења оспореног решења. Тужени је донео и Програм решавања вишка запослених број ... од 31.10.2019. године, којим су утврђени разлози за доношење програма и укупан број запослених код послодавца, квалификациона структура, године старости и стаж осигурања запослених који су вишак, те послови које обављају, критеријуми за утврђивање вишка запослених, мере за запошљавање, средства за решавање социјално - економског положаја вишка запослених и рок у коме ће бити отказани уговори о раду. Наведени Програм достављен је Националној служби за запошљавање и синдикалним организацијама, који су доставили своја изјашњења. Тужени је упутио и позиве Привредном друштву „Tref socks“ Ивањица, Привредном друштву „Tref calze“ Ивањица, друштву за производњу и трговину „Лидер – текс“ доо Ивањица и СЗР „Свила“ Ариље, да се придруже напорима да се пронађе најбоље могуће решење за запослене, те да се, уколико имају потребу за ангажовањем запослених на некој од радних позиција у оквиру њихове компаније, обрате друштву или Националној служби за запошљавање. С обзиром да је укинато радно место радник на ..., тужилци је на основу одредбе члана 158. став 1. Закона о раду и члана 121. став 1. Колективног уговора послодавца, пре престанка радног односа исплаћена отпремнина.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су тужбени захтев тужиле одбили у целини, применом одредбе члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду у вези одредаба чланова 150. до 160. истог закона и члана 121. став 1.

Колективног уговора туженог, налазећи да је тужиљи радни однос престао у законито спроведеном поступку и да је због тога неоснован и њен захтев за накнаду материјалне штете, у смислу одредбе члана 191. став 1. Закона о раду.

По оцени Врховног суда, нижестепени судови су правилно применили материјално право.

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 ... 95/18 - аутентично тумачење), прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоје оправдани разлози који се односе на потребе послодавца и то ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла. На основу одредбе члана 158. став 1. истог закона, послодавац је дужан, да пре отказа уговора о раду у смислу одредбе члана 179. став 5. тачка 1. овог закона, запосленом исплати отпремнину, у складу са овим чланом закона.

Услов за отказ од стране послодавца на основу наведеног члана је, да је дошло до технолошких, економских или организационих промена због којих је престала потреба за обављањем неког посла, када се исти укидају или пак долази до смањења обима посла у ком случају се смањује број извршилаца на том радном месту. Наведене промене код послодавца у погледу систематизованих радних места и броја потребних извршилаца морају бити изражене у правилнику о организацији и систематизацији послова код послодавца или неком другом акту којим послодавац утврђује организационе делове и врсте послове који се обављају, врсту и степен стручне спреме, као и друге услове који морају бити испуњени за рад на тим пословима.

У конкретном случају, доношењу побијаног решења, којим је тужиљи отказан уговор о раду, претходило је доношење Одлуке о укидању радних места од 30.09.2019. године и Одлуке о измени Правилника о организацији и систематизацији послова и радних задатака код туженог од 30.09.2019. године, којима је, између осталог, укинута радно место радника на ..., на ком је тужилца била распоређена. Тужени је донео и Програм решавања вишка запослених број ... од 31.10.2019. године, којом су утврђени разлози за доношење програма, укупан број запослених код послодавца, број, квалификациона структура, године старости и стаж осигурања запослених који су вишак и послови које обављају, критерију за утврђивање вишка запослених, мере за запошљавање, средства за решавање социјално – економског положаја вишка запослених и рок у коме ће бити отказани уговори о раду. Програм је достављен Националној служби за запошљавање и синдикалним организацијама које су доставиле своја изјашњења. Тужени је тужилцу исплатио отпремнину и упутио позиве другим привредним друштвима да се придруже напорима на проналажењу најбољег могућег решења за запослене који постају вишак и да се, уколико имају потребу за ангажовањем запослених на некој радној позицији у оквиру њихове компаније, обрате туженом или Националној служби за запошљавање.

Тужени је, супротно наводима у ревизији, на основу донетих одлука доказао да је престанак радног односа тужилце последица економских и организационих промена услед којих је дошло не само до укидања радног места на коме је тужилца била распоређена већ и других радних места, као и до смањења броја извршилаца на радним

местима која нису укинута. Имајући у виду да је тужила била распоређена на радно место које је укинато и да тужени није био у могућности да јој обезбеди премештај на друго одговарајуће радно место, нити да спроведе мере из члана 155. став 1. тачка 5. Закона о раду, следи да је побијано решење о отказу уговора о раду тужени донео правилном применом отказног разлога прописаног одредбом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду.

На основу изнетог, правилан је закључак нижестепених судова да је тужилу радни однос престао на основу законитог решења, па тужени није дужан да тужилу врати на рад и да јој накнади штету на име неисплаћених зарада, јер такву обавезу послодавац има само када се ради о незаконитом престанку радног односа, на основу одредбе члана 191. став 1. Закона о раду, а то овде није случај. Из наведених разлога, неосновани су наводи тужиле у ревизији о погрешној примени материјалног права.

Наводи ревизије тужиле се, непосредно или посредно односе на спроведени доказни поступак и оцену доказа, те упућују на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, због чега нису посебно разматрани, будући да, у смислу одредбе члана 407. став 2. Закона о парничном поступку, не представљају дозвољени ревизијски разлог, а понављају се и жалбени наводи који су били предмет правилне оцене другостепеног суда, за које је тај суд дао јасне и правилне разлоге, које Врховни суд у свему прихвата, те их, на основу одредбе члана 414. став 2. истог закона, није детаљно образлагао.

На основу одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке ове пресуде.

Трошкови туженог за састав одговора на ревизију и за судске таксе нису били потребни, у смислу одредбе члана 154. став 1. Закона о парничном поступку, због чега је, применом одредбе члана 165. став 1. истог закона, одлучено као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**